

**KOMENDA GŁÓWNA
PAŃSTWOWEJ STRAŻY POŻARNEJ**

ZATWIERDZAM

.....

**STAN
BEZPIECZEŃSTWA I HIGIENY PRACY
W PAŃSTWOWEJ STRAŻY POŻARNEJ
W ROKU 2008**

Warszawa, luty 2009 r.

1. Organizacja służby bezpieczeństwa i higieny pracy (służby).

Podstawowe akty prawne regulujące problematykę bezpieczeństwa i higieny pracy w Państwowej Straży Pożarnej to:

1. ustawa z dnia 24 sierpnia 1991 roku o Państwowej Straży Pożarnej (Dz.U. z 2006 r Nr 96, poz. 667),
2. ustawa z dnia 24 sierpnia 1991 roku o ochronie przeciwpożarowej (Dz. U. z 2002 r Nr 147, poz. 1229 z późn. zm.),
3. ustawa z dnia 26.06.1974 roku Kodeks pracy (Dz.U. z 1998r. Nr 21 poz.94 z późn. zm.),
4. ustawa z dnia 16 grudnia 1972 roku o odszkodowaniach przysługujących w razie wypadków i chorób pozostających w związku ze służbą w Policji (Dz. U. Nr 53, poz. 345 z późn. zm.),
5. rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 26.09.1997 roku w sprawie ogólnych przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy (Dz. U. Nr 129, poz. 884),
6. rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 17 listopada 1997 r. w sprawie szczegółowych warunków bezpieczeństwa i higieny służby strażaków oraz zakresu ich obowiązywania w stosunku do innych osób biorących udział w akcjach ratowniczych, ćwiczeniach lub szkoleniu (Dz. U. z 2003 r. Nr169, poz. 1650),
7. rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 7 lipca 2005r. w sprawie postępowania w razie wypadków pozostających w związku z pełnieniem służby w Policji (Dz .U. z 2005 r. nr 136, poz. 1150).

Odpowiedzialność za stan bezpieczeństwa i higieny pracy i służby w jednostkach organizacyjnych Państwowej Straży Pożarnej ponoszą kierownicy tych jednostek.

Służba bezpieczeństwa i higieny pracy w 2008 roku we wszystkich jednostkach organizacyjnych Państwowej Straży Pożarnej wykonywała swoje zadania na podstawie art. 237¹¹ Kodeksu Pracy oraz rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 2 września 1997 r. w sprawie służby bezpieczeństwa i higieny pracy, w którym określone są szczegółowe zadania jak również kwalifikacje osób zajmujących się sprawami bhp.

Zgodnie z § 1 ust. 5 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 2 września 1997 roku w sprawie służby bezpieczeństwa i higieny pracy, **„Służba bhp podlega bezpośrednio pracodawcy. U pracodawcy będącego jednostką organizacyjną służba bhp podlega**

bezpośrednio osobie zarządzającej tą jednostką lub osobie wchodzącej w skład organu zarządzającego, upoważnionej przez ten organ do sprawowania nadzoru w sprawach z zakresu bezpieczeństwa i higieny pracy”.

W 2004 roku Komendant Główny PSP powołał do życia Samodzielne Stanowisko ds. Bezpieczeństwa i Higieny Pracy bezpośrednio podporządkowane Dyrektorowi Biura Organizacji Nadzoru KG PSP, którego pracownik odpowiedzialny jest m.in. za koordynowanie oraz kontrolę realizacji zadań bezpieczeństwa i higieny pracy przez jednostki organizacyjne PSP na terenie całego kraju, dokonywanie oceny stanu bezpieczeństwa i higieny pracy, udzielanie fachowej pomocy przy wykonywaniu zadań z zakresu bhp oraz organizacji i metod pracy na stanowiskach pracy, udział w opiniowaniu lub tworzeniu aktów prawnych, a także realizowanie zadań służby bhp w Komendzie Głównej PSP. Funkcjonariusz prowadzący te sprawy posiada odpowiednie kwalifikacje (studia podyplomowe w zakresie bhp) oraz kilkunastoletnie doświadczenie pracy w służbie bhp. W związku z planowaną zmianą regulaminu organizacyjnego Komendy Głównej Państwowej Straży Pożarnej w 2009 roku zmieniona zostanie również organizacja służby bhp w KG PSP.

Organizację służby bezpieczeństwa i higieny pracy w jednostkach organizacyjnych Państwowej Straży Pożarnej przedstawia tabela nr 1.

Tabela nr 1

Rok	Stan etatowy służby BHP	Kwalifikacje w zakresie BHP		Usytuowanie stanowiska ds. BHP w strukturze organizacyjnej komendy	
		Posiadający kwalifikacje	Nie posiadający kwalifikacji	Samodzielne stanowisko ds. BHP	Inne stanowisko pracy, któremu przypisane są zadania z zakresu BHP (stanowisko łączone)
1	2	3	4	7	8
2005	362	337	25	31	331
2006	362	327	35	29	333
2007	361	318	43	21	340
2008	343,95	321	29	20	330

W 20 przypadkach służba bhp zajmuje w strukturze organizacyjnej jednostek samodzielne stanowiska ds. BHP, natomiast 350 osób zatrudnionych jest na innych stanowiskach pracy, którym przypisane są zadania z zakresu bhp. Coraz częściej sprawy bhp w jednostkach organizacyjnych PSP prowadzone są przez pracowników cywilnych, niejednokrotnie zatrudnianych w niepełnym wymiarze czasu pracy. Czas pokaże, czy brak

dokładnej znajomości zagadnień i specyfiki służby w Państwowej Straży Pożarnej nie będzie przeszkodą w prawidłowej realizacji zadań z zakresu bezpieczeństwa i higieny pracy i służby.

Z analizy informacji przekazanych przez Komendy Wojewódzkie PSP wynika, że na 350 osób zajmujących się bezpieczeństwem i higieną pracy w jednostkach organizacyjnych PSP, aż 29 nie posiada wymaganych kwalifikacji w tym zakresie.

Największą ilość osób nie spełniających wymagań w zakresie służby bhp wykazały Komendy Wojewódzkie PSP w Olsztynie – 6 osób, w Opolu i Poznaniu po 4 osoby. Brak tych wymagań związany jest głównie ze zmianami organizacyjnymi komend, przechodzeniem na zaopatrzenie emerytalne funkcjonariuszy zajmujących się zagadnieniami bhp, a także nowymi wymogami kwalifikacyjnymi dla służby bhp, zobowiązującymi do posiadania zawodu technika bezpieczeństwa i higieny pracy lub wyższego wykształcenia (ewentualnie studiów podyplomowych) o kierunku lub specjalności z zakresu bezpieczeństwa i higieny pracy.

1. Wypadki w służbie (przy pracy).

W stosunku do roku 2007 nastąpiło zmniejszenie liczby akcji ratowniczych o 1,3 % oraz uległ zmniejszeniu udział ratowników w prowadzonych akcjach o 1,2 %.

Tabela nr 2.

Rok	Akcje ratownicze		Ratownicy PSP i OSP uczestniczący w akcjach ratowniczych		Wypadki PSP i OSP		Poszkodowani w wypadkach	
	Liczba	% przyrostu do roku poprzedniego	Liczba	% przyrostu do roku poprzedniego	Liczba	% przyrostu do roku poprzedniego	Liczba	% przyrostu do roku poprzedniego
1	2	3	4	5	6	7	8	9
2006	442046	15,5	2481556	4,2	504		514	
2007	436286	-1,3	2452515	-1,2	506	0,4	510	- 0,8
2008	457217	4,7	2607036	6,3	505	- 0,2	511	0,2

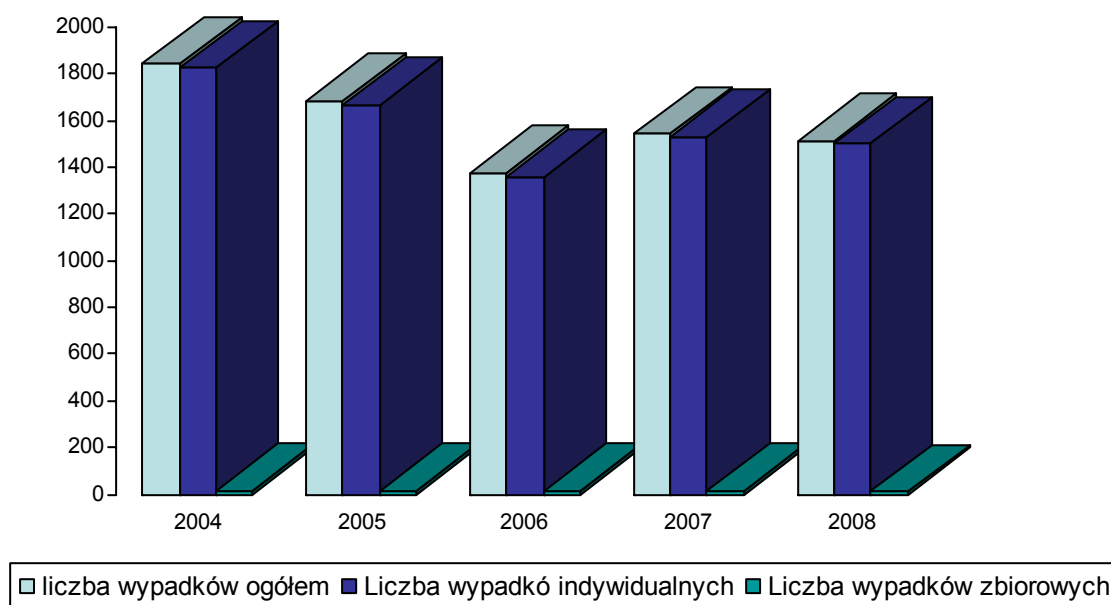
Pomimo wzrostu w 2008 roku ilości prowadzonych działań ratowniczych w stosunku do lat poprzednich, ilość wypadków oraz osób w nich poszkodowanych pozostała na tym samym poziomie. Fakt ten świadczy o podniesieniu warunków i wymogów bezpieczeństwa w trakcie prowadzenia działań ratowniczo – gaśniczych przez Państwową i Ochotniczą Straż Pożarną.

W poniższej tabeli przedstawiono liczbę wypadków indywidualnych i zbiorowych powstałych na terenie całego kraju.

Tabela nr 3. **Liczba wypadków indywidualnych i zbiorowych podczas służby i pracy w PSP i OSP w latach 2004 - 2008.**

	2004	2005	2006	2007	2008
Ogółem	1844	1684	1376	1545	1512
Indywidualnych	1828	1670	1362	1530	1501
Zbiorowych	16	14	14	15	11

W 2008 roku nastąpił spadek ilości zdarzeń wypadkowych o 33 wypadki w porównaniu do analogicznego okresu w roku 2007. Ilość wypadków zbiorowych również uległa zmniejszeniu o 4 zdarzenia.

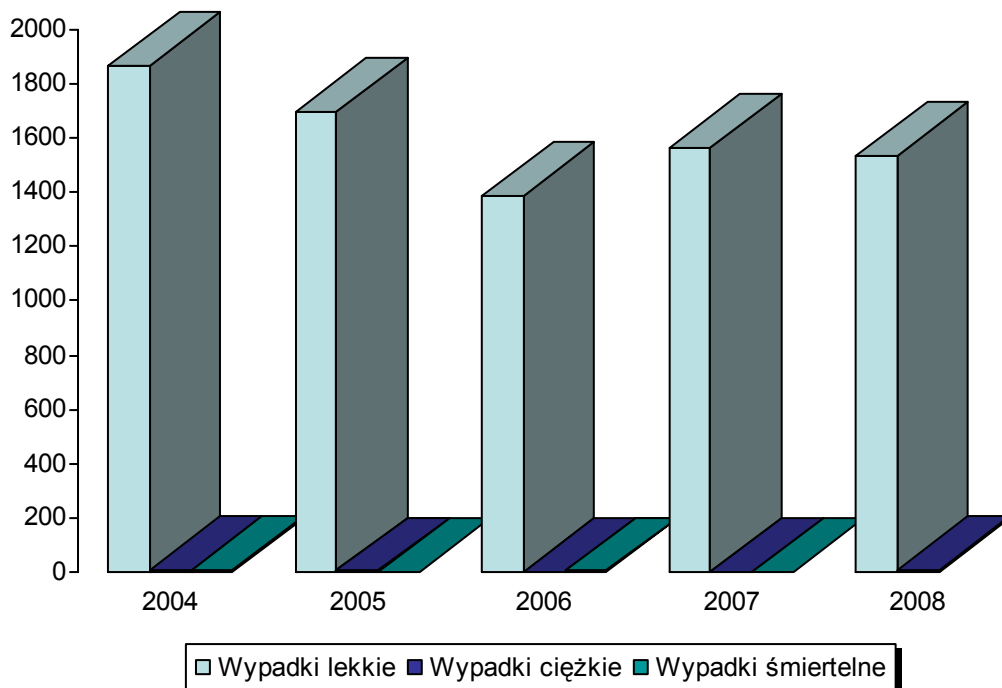
Rys. 1. **Liczba wypadków w latach 2004 – 2008.**

Liczbę osób poszkodowanych we wszystkich wypadkach lekkich, ciężkich i śmiertelnych przedstawia tabela nr 4.

Tabela nr 4. Ilość osób poszkodowanych podczas służby lub pracy w wypadkach lekkich, ciężkich i śmiertelnych.

Wypadki	Liczba poszkodowanych w latach				
	2004	2005	2006	2007	2008
Ogółem	1878	1703	1392	1568	1538
Lekkie	1864	1969	1385	1563	1533
Ciężkie	6	4	3	2	5
Śmiertelne	8	3	4	3	0

Analiza powyższych danych pozwala stwierdzić, że na przestrzeni ostatnich lat systematycznie zmniejsza się liczba osób poszkodowanych w wypadkach, poza rokiem 2006, który był wyjątkowo bezpiecznym. W 2008 roku obrażeniom uległo 1538 osób tj. o 30 mniej niż w roku 2007. Wzrosła o 3 liczba poszkodowanych w wypadkach ciężkich, natomiast nie miał miejsca żaden wypadek śmiertelny. Fakt ten jest tym bardziej godny podkreślenia ponieważ od momentu powstania PSP, w każdym roku mieliśmy do czynienia z wypadkami śmiertelnymi, które najczęściej miały miejsce podczas prowadzonych działań ratowniczych.

Rys 2. Liczba osób poszkodowanych w wypadkach.

Wypadki ciężkie i zbiorowe.

W 2008 roku miało miejsce pięć wypadków ciężkich i 11 wypadków zbiorowych. Wypadkom ciężkim uległo dwóch ratowników PSP z Krakowa oraz po jednym z Łodzi i z Wrocławia. Na terenie Komendy Wojewódzkiej PSP w Lublinie miał miejsce wypadek ciężki podczas którego poszkodowany został członek OSP Sułów (zawał serca).

2. Wypadki w Państwowej Straży Pożarnej.

Na ogólną liczbę 1349 wypadków jakie powstały w 2008 roku podczas służby i pracy w Państwowej Straży Pożarnej składają się:

- 1308 wypadków funkcjonariuszy PSP (97 % ogólnej liczby wypadków),
- 22 wypadki pracowników cywilnych (1,6 % ogólnej liczby wypadków),
- 19 wypadków osób odbywających służbę zastępczą (1,4 % ogólnej liczby wypadków).

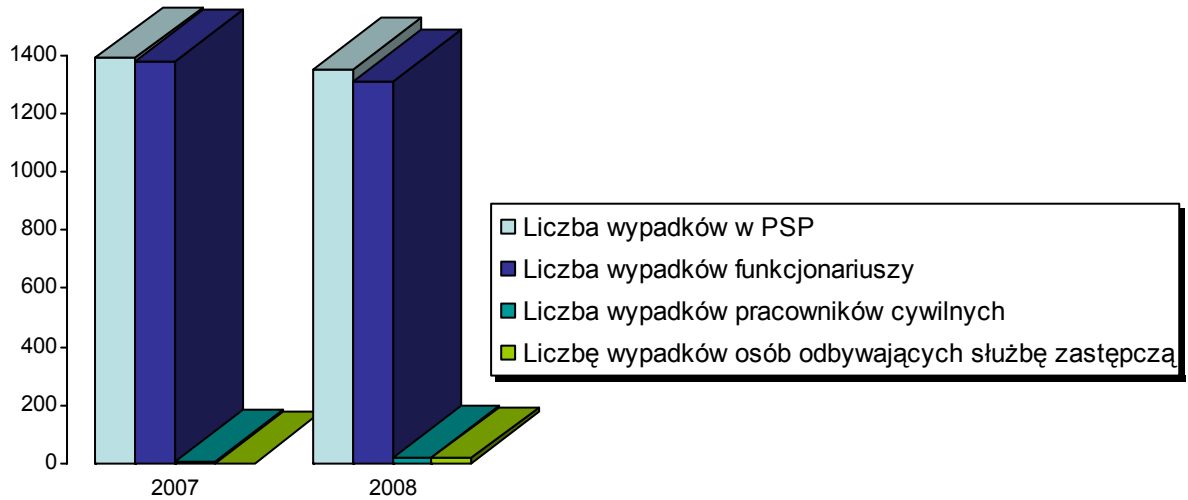
Tabela nr 5. Wypadki w Państwowej Straży Pożarnej.

Wypadki	Liczba wypadków w PSP		Liczba wypadków funkcjonariuszy PSP		Liczba wypadków pracowników cywilnych		Liczba wypadków osób odbywających służbę zastępczą	
	2007	2008	2007	2008	2007	2008	2007	2008
Ogółem	1389	1349	1379	1308	8	22	2	19
Indywidualnych	1377	1342	1367	1302	8	21	2	19
Zbiorowych	12	7	12	6	-	1	-	-

Z analizy powyższej tabeli wynika, że w stosunku do roku poprzedniego ilość wypadków powstałych wśród funkcjonariuszy i pracowników PSP kształtuje się następująco:

Wśród wypadków :

- funkcjonariuszy - 1308 zdarzeń, spadek o 71 wypadków w porównaniu do 2007 r.
- pracowników cywilnych – 22 zdarzenia, wzrost o 14 wypadków,
- osób odbywających służbę zastępczą – 19 wypadków, wzrost 17 zdarzeń.

Rys. 3. Wypadki w Państwowej Straży Pożarnej.

Najwięcej wypadków wydarzyło się w dużych województwach, co związane jest z ilością prowadzonych interwencji oraz ilością osób zatrudnionych w znajdujących się tam jednostkach organizacyjnych.

Stan wypadkowości w poszczególnych województwach przedstawia się następująco :

- mazowieckim - 133 wypadki,
- małopolskim - 116 wypadków,
- śląskim - 111 wypadków,
- pomorskie - 105 wypadków,
- dolnośląskim - 95 wypadków,
- łódzkim - 95 wypadków,
- podkarpackim - 90 wypadków,
- kujawsko – pomorskim - 89 wypadków,
- wielkopolskim - 88 wypadków,
- warmińsko – mazurskim - 66 wypadków,
- zachodnio – pomorskim - 63 wypadki,
- lubelskie - 59 wypadków,
- świętokrzyskie - 56 wypadków,
- lubuskie - 43 wypadki,
- podlaskie - 38 wypadków,
- opolskie - 34 wypadki.

Stan wypadkowości w poszczególnych szkołach PSP przedstawia się następująco :

- SGSP - 28 wypadków,
- SA Kraków - 16 wypadków,
- SA Poznań - 12 wypadków,
- CS Częstochowa - 3 wypadki,
- SP Bydgoszcz - 1 wypadek.

W Centralnym Muzeum Pożarnictwa w Mysłowicach miały miejsce trzy wypadki lekkie.

Jednostką organizacyjną PSP w której nie odnotowano wypadków to CNBOP w Józefowie.

W 2008 roku w 1349 wypadkach w Państwowej Straży Pożarnej poszkodowanych zostało:

- 1322 funkcjonariuszy PSP,
- 23 pracowników cywilnych,
- 19 osób odbywających służbę zastępczą.

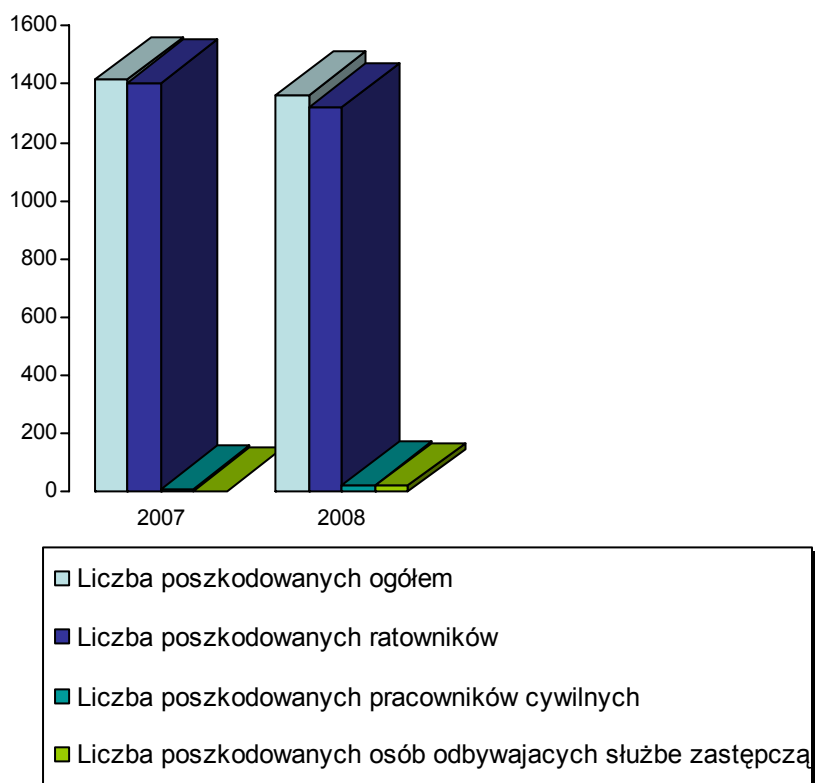
Tabela nr 6. **Poszkodowani w poszczególnych grupach zawodowych.**

Poszkodowani w wypadkach w PSP	Liczba poszkodowany ch w PSP		Liczba poszkodowany ch funkcjonariusz y PSP		Liczba poszkodowany ch pracowników cywilnych		Liczba poszkodowanych osób odbywających służbę zastępczą	
	2007	2008	2007	2008	2007	2008	2007	2008
Ogółem	1414	1364	1404	1322	8	23	2	19
Lekkich	1412	1360	1402	1318	8	23	2	19
Ciężkich	2	4	2	4	-	-	-	-
Śmiertelnych	-	-	-	-	-	-	-	-

Z analizy powyższej tabeli wynika, że wśród poszkodowanych :

- funkcjonariuszy – 1318 doznało lekkich obrażeń ciała (97 % ogólnej liczby poszkodowanych – spadek w stosunku do roku 2007 o 84 funkcjonariuszy), czterech funkcjonariuszy uległo wypadkom ciężkim,
- pracowników cywilnych – 23, wszystkie odnotowane wypadki były lekkie,
- osób w służbie zastępczej – 19 zdarzeń, wszystkie wypadki zakwalifikowane jako wypadki lekkie.

Nie odnotowano wypadków śmiertelnych.

Rys. 4. Poszkodowani w poszczególnych grupach zawodowych.

Tabela nr 7. Okoliczności wypadków w latach 2004 – 2008.

Rok	Wypadki zaistniałe podczas:									
	alarmu	akcji ratowniczej	jazdy do i od akcji, manewrów, zawodów, ćwiczeń	szkolenia i ćwiczenia	konserwacji, napraw sprzętu i urządzeń	zajęć sportowych	innej służby		drogi na służbę i ze służby	podróży służbowej
							w strażnicy	poza strażnicą		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
2004	44	407	43	743	98	-	276	52	93	14
2005	42	375	36	681	75	-	234	77	68	8
2006	25	300	21	133	74	374	181	32	51	5
2007	33	315	17	156	70	520	184	45	42	7
2008	29	313	28	118	49	527	161	59	44	21

W roku 2006 w celu sprecyzowania otrzymywanych danych oddzielono okoliczności związane z powstawaniem wypadków podczas „ćwiczeń i szkoleń” od „zajęć sportowych”. Pozwoliło to na ustalenie, jak duża ilość wypadków powstaje podczas prowadzonych w czasie służby gier zespołowych. Nie zmieniło to jednak znacząco statystyki, bo podobnie jak w latach poprzednich, najwięcej wypadków, tj. 527 (39 % wszystkich wypadków) związane jest właśnie z tymi zajęciami.

313 wypadków powstało podczas „akcji ratowniczej” (23 % ogólnej liczby wszystkich wypadków). Nastąpił nieznaczny spadek ilości wypadków w stosunku do roku 2007 o 2 zdarzenia.

161 wypadków zdarzyło się podczas „innej służby w strażnicy”, stanowi to 11,9 % ogółu wypadków.

Z analizy tabeli wynika, że najmniej wypadków powstaje podczas „podróży służbowej” – 21, „jazdy do i od akcji, manewrów, zawodów, ćwiczeń” - 28 oraz „ogłoszenia alarmu” 29.

4. Przyczyny wypadków.

Tabela nr 8 wskazuje na wartości liczbowe przyczyn wypadków w latach 2004 – 2008.

Tabela nr 8

Rok	Wady konstrukcyjne materiałów, niewłaściwe wykonanie lub lokalizacja czynnika materialnego	Utrata wytrzymałości, awaria, naruszenie konstrukcji lub czynnika materialnego	Niewłaściwa eksploatacja czynnika materialnego	Trudne, nierówne, śliskie przejście, przestronie, podłoże	Brak nieuzycie niewłaściwy dobór lub niesprawność środków ochronnych	Niewłaściwa organizacja pracy	Nieprzestrzeganie przepisów i zasad bhp, niewłaściwe wykonywanie pracy	Niewłaściwy stan psychofizyczny	Nieprawidłowe zachowanie się, nieostrożność,	Brak lub niewłaściwe przeszkolenie w zakresie bhp albo niedostateczne przygotowanie zawodowe	Nagle przypadki medyczne i inne przy-czyny
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
2004	20	65	34	325	39	5	36	6	1029	5	206
2005	19	61	23	276	25	9	24	38	933	5	187
2006	13	44	7	247	10	6	22	11	637	3	191
2007	5	44	11	258	24	4	12	8	842	1	180
2008	7	54	5	313	16	7	8	9	720	28	182

Z analizy tabeli wynika, że najczęstsze przyczyny wypadków to:

- „nieprawidłowe zachowanie się, nieostrożność” – w dalszym ciągu jest to najczęstsza przyczyna wypadków w PSP – 53,3 % wszystkich zdarzeń,
- „trudne, nierówne, śliskie przejście, podłoże” – 23,2 % wszystkich zdarzeń,

- „nagle przypadki medyczne i inne przyczyny” – 13,5 % wszystkich zdarzeń.

5. Wydarzenia bezpośrednio powodujące wypadki.

Wydarzenia bezpośrednio powodujące wypadki przedstawia tabela nr 9.

Tabela nr 9

Rok	Uderzenie przygniecenie przez spadający, wysypujący, wylewający się czynnik materialny	Zetknięcie się lub uderzenie o nieruchome czynniki materialne	Zetknięcie się, uderzenie, pochwycenie, przygniecenie przez czynniki materialne będące w ruchu	Potknięcie się, poślizgnięcie, utrata równowagi, upadek w tym z wysokości do zagłębień i otworów	Wypadek komunikacyjny	Skrajne temperatury, uciążliwe warunki atmosferyczne	Porażenie prądem elektrycznym	Wybuch	Zetknięcie się z substancjami chemicznymi, zakaźnymi, promieniowaniem i innymi czynnikami niebezpiecznymi i szkodliwymi	Fizyczne obciążenie dynamiczne	Inne wydarzenia (kontakt ze zwierzętami, zadziałanie sił przyrody, inne)
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
2004	93	222	169	853	43	19	2	2	36	190	135
2005	62	202	195	742	33	20	1	7	24	192	114
2006	50	139	129	544	24	16	1	6	17	183	105
2007	37	137	167	643	28	16	4	5	11	219	122
2008	35	139	130	639	23	17	2	2	20	202	140

Z analizy tabeli wynika, że najczęstsze wydarzenia powodujące wypadki to:

- „potknięcie się, poślizgnięcie, utrata równowagi” – od wielu lat to najczęstsze wydarzenie – 47,3 % wszystkich zdarzeń – spadek w stosunku do roku 2007 o 4 wydarzenia,
- „fizyczne obciążenie dynamiczne” – 14,9 % wszystkich zdarzeń – spadek w stosunku do roku 2007 o 17 wydarzeń,
- „zetknięcie się lub uderzenie o nieruchome czynniki materialne” – 10,3 % wszystkich zdarzeń – wzrost w stosunku do roku 2007 o 2 wydarzenia ,
- „zetknięcie się, uderzenie, pochwycenie, przygniecenie przez czynniki materialne będące w ruchu” – 9,7 % wszystkich zdarzeń – spadek w stosunku do roku 2007 o 37 wydarzeń.

Analogicznie jak latach poprzednich najmniej bezpośrednich wydarzeń powodujących wypadek było spowodowanych porażeniem prądem elektrycznym i wybuchem.

6. Okoliczności wystąpienia zagrożeń.

Okoliczności wystąpienia zagrożeń zostały przedstawione w tabeli nr 10.

Tabela nr 10

Rok	Zagrożenie wystąpiło podczas														
	Rodzaj działań lub ratownictwa						Szkolenia i ćwiczeń	Zajęć sportowych	Konservacji i napraw sprzętu	Służby i pracy w jednostce, w odniesieniu do:					Inne zagrożenia
	technicznego	działań gaśniczych	wysokościowego	chemiczno - ekologicznego	wodnego	inne				konstrukcji lub budowy budynku albo jego elementów	maszyn, instalacji, narzędzi i innych urządzeń techn. w obiektach	pomieszczeń i stanowisk pracy	Sprzętu pożarniczego i ochronnego jednostki		
0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	
2004	73	341	7	11	9	-	753	-	105	107	68	170	166	-	
2005	68	271	10	14	8	-	692	-	93	116	87	299	121	-	
2006	76	205	7	10	6	28	150	373	89	100	101	221	52	148	
2007	79	194	5	14	16	36	164	538	77	94	100	240	51	210	
2008	63	300	1	11	2	36	129	462	50	67	62	179	33	165	

Służba w PSP powoduje bezpośredni kontakt z różnego rodzaju zagrożeniami występującymi w środowisku pracy i służby, skutkiem tych zdarzeń nie zawsze musi być wypadek. Niejednokrotnie wczesne zauważenie i określenie skali występującego zagrożenia pozwala uniknąć zdarzeń wypadkowych oraz ograniczyć lub całkiem zlikwidować występujące niebezpieczeństwo.

Największa liczba zagrożeń wystąpiła podczas:

- „zajęć sportowych” – 462 przypadki oraz 129 przypadków podczas „szkoleń i ćwiczeń” – w sumie stanowią one najczęstszą przyczynę występowania zagrożeń dla zdrowia i życia ratownika, w sumie 591 wypadków,
- „służby i pracy w jednostce w odniesieniu do pomieszczeń i stanowisk pracy” – 179 przypadków,
- „prowadzenia działań gaśniczych” – 300 przypadków,

Podobnie jak w latach poprzednich, stosunkowo najmniej zagrożeń wystąpiło podczas ratownictwa wysokościowego (1), wodnego (2) oraz chemiczno – ekologicznego (11). Co najmniej zastanawia fakt, że zagrożenia występujące podczas prowadzonych działań

ratowniczych (413 zagrożeń) są rzadsze niż te, z którymi ratownik ma do czynienia podczas szkolenia, ćwiczeń i uprawiania różnych dyscyplin sportowych (591 zagrożeń).

7. Następstwa wypadków.

Charakterystykę następstw wypadków przedstawia tabela nr 11.

Tabela nr 11

Rok	Utrata kończyn lub ich części	Złamania, pęknięcia kości, zwichnięcia	Stłuczenie	Rany	Oparzenia	Odmrożenia	Obrażenia wewnętrzne	Zatrucia	Uszkodzenie wzroku	Porażenie prądem elektrycznym	Niedowłady, udary, zawały serca	Inne następstwa
1	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
2004	0	1010	271	171	38		28	16	21	0	7	213
2005	2	896	273	151	44	-	33	11	20	1	7	177
2006	1	689	180	139	21	3	22	4	10	1	4	158
2007	1	799	235	142	24	2	33	6	9	2	1	187
2008	1	762	204	133	21	2	33	5	21	2	2	177

Z analizy powyższej tabeli wynika, że najczęściej doznawanymi obrażeniami są:

- „złamania, pęknięcia kości i zwichnięcia, - 762 przypadki – podobnie jak w latach poprzednich jest to najczęściej doznawane obrażenie – 56,4 % wszystkich obrażeń ,
- „stłuczenia” - 204 przypadków – 15,1 % wszystkich obrażeń ,
- „rany” - 133 przypadki - 9,8 % wszystkich obrażeń ,
- „inne następstwa” - 187 przypadków – 13,1 % wszystkich obrażeń .

Istnieją pewne, stale stosowane wskaźniki charakteryzujące ryzyko zawodowe w danej branży. Z pewnym przybliżeniem można stwierdzić, że podejmując służbę w Straży Pożarnej decydujemy się na dziesięciokrotnie większe ryzyko utraty zdrowia lub życia niż w innych dziedzinach zawodowych. Najczęściej używane wskaźniki to :

Wskaźnik ciężkości wypadków - jest to liczba dni niezdolności do służby lub pracy w związku z wypadkiem w stosunku do liczby poszkodowanych w danym zakładzie pracy.

2007	2008
32,0	34,4

Wskaźnik częstotliwości wypadków - jest to liczba osób poszkodowanych x 1000 w stosunku do liczbę strażaków biorących udział w akcjach ratowniczych. W 2007 roku wskaźnik ten wynosi 0,75 i był niższy o 21,3 % niż w roku 2008, w którym wynosi 0,91

2007	2008
0,75	0,91

8. Decyzje odszkodowawcze.

Ogólna kwota przyznanych w roku 2008 jednorazowych świadczeń odszkodowawczych z tytułu wypadków pozostających w związku ze służbą wyniosła **2 557 850,70 zł** i jest wyższa o **635 413,70 zł** w porównaniu do roku 2007. Na jednego statystycznie poszkodowanego w 2008 roku kwota wypłaconego w ciągu roku jednorazowego odszkodowania z tytułu wypadków wyniosła **2 316,90 zł**.

W związku z wypadkami najczęściej poszkodowani przebywali na zwolnieniach lekarskich trwających od 16 do 30 dni. Łączna ilość dni niezdolności do pracy wynikająca z wypadków wyniosła w Państwowej Straży Pożarnej **46 933 dni** i jest o **1 754 dni** większa niż w roku 2007.

We wszystkich jednostkach organizacyjnych w przypadku powstania zdarzenia powodującego wypadek powoływana jest komisja powypadkowa, która zajmuje się ustalaniem okoliczności i przyczyn wypadków strażaków i pracowników cywilnych. Dokumentacja powypadkowa sporządzana jest na podstawie rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 7 lipca 2005 r. w sprawie postępowania w razie wypadków pozostających w związku z pełnieniem służby w Policji.

Tryb, sposób, terminowość i dokumentowanie badania okoliczności i przyczyn wypadków oraz wynikające stąd wnioski sprawdzane są podczas kontroli wewnętrznych i zewnętrznych prowadzonych w jednostkach organizacyjnych PSP.

Wnioski wynikające z przeprowadzonych postępowań powypadkowych dotyczące m.in. dodatkowych szkoleń, zakupu nowego sprzętu, opracowywania nowych procedur działań

oraz wnioski z przeprowadzonych kontroli przekazywane są podległym jednostkom organizacyjnym w celach szkoleniowych.

W tabeli nr 12 zamieszczono informacje o zastosowanych środkach zapobiegawczych.

Tabela nr 12

Rok	Zastosowano środki zapobiegawcze w zakresie												
	organizacji pracy	nadzoru	szkolenia	taktyki działań ratowniczych	środków ochrony indywidualnej	środków ochrony zbiorowej	wymagań bhp w obiektach	wymagań bhp w wyposażeniu techn.	kwatremistrzowskich	ergonomii	profilaktycznej ochrony zdrowia	ustalenia zasad bhp	discyplinującym
0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
2004	144	216	1282	39	46	70	113	52	114	28	47	78	56
2005	136	218	1145	32	62	1	187	78	87	17	29	78	84
2006	94	188	898	47	39	8	180	70	122	15	33	100	67
2007	101	232	975	157	59	20	215	140	137	34	43	92	82
2008	76	232	987	51	51	2	175	40	91	24	29	78	56

Z analizy przedmiotowej tabeli wynika, że w 987 przypadkach jako najczęstszy środek zapobiegawczy zastosowano szkolenia, co oznacza wzrost o 12 w stosunku do roku 2007, w 232 przypadkach nadzór (na tym samym poziomie), w 91 przypadkach środki w zakresie kwatermistrzowskim (spadek o 46), w 76 zmiany w zakresie organizacji pracy (spadek o 25), a w 40 przypadkach były to wymagania bhp w obiektach (spadek o 100). Dużo uwagi w roku sprawozdawczym poświęcono wymaganiom bhp w obiektach PSP gdzie w celu poprawy warunków służby wydano 175 zaleceń.

9. Choroby zawodowe.

W okresie sprawozdawczym w jednostkach organizacyjnych Państwowej Straży Pożarnej nie stwierdzono występowania chorób zawodowych ani nie zgłoszono podejrzeń ich wystąpienia.

W tabeli nr 13 przedstawione zostały informacje dotyczące liczby przyznanych grup inwalidzkich oraz kwoty wypłaconych w ciągu roku jednorazowych odszkodowań z tytułu wypadków i chorób zawodowych.

Tabela nr 13

Liczba poszkodowanych według dni niezdolności do służby lub pracy					Ilość przyznanych odszkodowań z tytułu choroby wg rozporządzenia *	Ilość przyznanych odszkodowań z tytułu wypadków	Przyznane grupy inwalidzkie						Kwota wypłaconych w ciągu roku jednorazowych odszkodowań z tytułu wypadków i chorób (razem)
do 3 dni	4-15 dni	16-30 dni	31-50 dni	ponad 50 dni			z tytułu choroby wg zał. nr 1 do rozporządzenia**			z tytułu choroby wg zał. nr 2 do rozporządzenia **			
					I	II	III	I	II	III			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
134	312	332	209	220	-	1104	1	8	1	1	4	38	2557850,70 zł

* rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 18 grudnia 2002 r. w sprawie wykazu chorób pozostających w związku ze służbą w Policji, z tytułu których przysługują odszkodowania określone w ustawie

** rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 29 września 2005 r. w sprawie wykazu schorzeń i chorób pozostających w związku ze służbą w Policji, Straży Granicznej, Biurze Ochrony Rządu i Państwowej Straży Pożarnej

W roku 2008 komisje lekarskie Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji przyznały 53 grupy inwalidzkie z tytułu choroby według załącznika nr 1 i 2 do rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 29 września 2005 r. w sprawie wykazu schorzeń i chorób pozostających w związku ze służbą w Policji, Straży Granicznej, Biurze Ochrony Rządu i Państwowej Straży Pożarnej.

W związku z wypadkami w służbie w 2008 roku przyznano 1104 odszkodowania poszkodowanym pracownikom lub ratownikom PSP.

Najczęściej występujące rodzaje chorób pozostających w związku ze służbą w Państwowej Straży Pożarnej to:

- złamania, pęknięcia kości, zwichnięcia,
- nadciśnienie tętnicze,
- choroba wieńcowa,
- zmiany zwyrodnieniowe kręgosłupa z dyskopatią,
- zwyrodnienia stawów,
- przepukliny,
- przewlekłe nerwice wywołane warunkami służby,
- zaburzenia nerwicowo-depresyjne,
- choroby wrzodowe.

10. Narażenia zawodowe.

Tabela nr 14 zawiera najważniejsze czynniki zagrożeń, które występują podczas służby w straży pożarnej. W roku 2008 ogółem wykazano 1660 czynników zagrożeń i jest to o 395 zagrożeń mniej niż w 2007 roku.

Tabela nr 14

Rok	Ogółem	Chemiczne i dymy pożarowe	Czynniki zagrożeń								
			Promieniowanie		Biologiczne	Fizyczne					
			elektromagnetyczne	jonizujące i inne		Wybuch	Pyły	Hałas	Drgania mechaniczne	prąd elektr.	Inne
0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
2004	2328	52	37	0	10	3	7	30	2	60	226
2005	1938	89	24	1	11	5	9	20	14	38	147
2006	1795	27	8	2	12	6	0	3	3	18	173
2007	2055	18	9	1	30	5	1	11	1	34	228
2008	1660	13	2	0	30	2	6	3	1	14	151

Rok	Czynniki zagrożeń											
	Uciążliwe			Niebezpieczne								
	obciążenie fizyczne	obciążenie psychiczne	pozycja przy pracy, środowisko pracy	elementy i urządzenia w ruchu	nieruchome elementy i urządzenia	zła widoczność	wysoka temperatura	niska temperatura	niebezpieczne powierzchnie	naruszona konstrukcja	praca na wysokości lub poniżej poziomu gruntu	Zachowanie osób, inne
0	12	15	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22
2004	258	12	114	141	146	18	24	10	369	46	21	742
2005	262	17	98	98	126	23	30	4	269	26	17	610
2006	193	9	52	113	126	16	14	9	395	30	17	470
2007	223	17	107	118	133	26	19	9	336	27	29	643
2008	220	15	83	84	106	24	17	3	257	43	14	572

Czynniki zagrożeń w roku 2008 zostały określone w 516 przypadkach na podstawie kontroli lub przeglądu, natomiast w 1144 przypadkach na podstawie wypadku lub awarii. Ciągłe największą grupę czynników zagrożeń stanowią niebezpieczne zachowania się osób – 572 przypadki ogólnej ilości czynników zagrożenia.

W 257 przypadkach była to „niebezpieczna powierzchnia” (spadek o 79 przypadków), w 220 to „uciążliwe obciążenie fizyczne” (spadek o 3 przypadki), a w 106 „nieruchome elementy i urządzenia” (spadek o 27). Najrzadziej występującym czynnikiem zagrożeń w

PSP jest zagrożenie spowodowane „promieniowaniem jonizującym i elektromagnetycznym, pyłami, drganiami mechanicznymi, wybuchem oraz hałasem”.

Biorąc pod uwagę specyfikę służby oraz rodzaj i charakter zadań wykonywanych przez funkcjonariuszy i pracowników zatrudnionych w PSP należy stwierdzić, że większość z nich narażona jest na kontakt z czynnikami niebezpiecznymi, szkodliwymi lub uciążliwymi w środowisku pracy. Do najczęściej występujących zagrożeń zaliczamy czynniki:

- urazowe,
- fizyczne,
- chemiczne,
- biologiczne,
- ergonomiczne,
- psychospołeczne i powiązane z organizacją pracy.

W celu wyeliminowania tych czynników wprowadza się szereg przedsięwzięć oraz zmian technicznych i technologicznych polegających m.in. na:

- opracowywaniu i stosowaniu odpowiednich procedur i zasad postępowania ratowniczego zmierzających do minimalizacji lub uniknięcia w/w. czynników,
- zakupie samochodów gaśniczych i specjalnych oraz wyposażaniu ich w nowoczesny sprzęt ratowniczy,
- stosowaniu nowoczesnych środków ochrony indywidualnej,
- prowadzeniu efektywnych szkoleń pożarniczych,
- kondycyjnym przygotowywaniu ratowników do prowadzenia działań,
- remontach i modernizacjach istniejących obiektów oraz budowie nowych budynków i pomieszczeń pracy,
- wykonywaniu badań i pomiarów czynników szkodliwych w środowisku pracy,
- sukcesywnej wymianie sprzętu biurowego i informatycznego.

11. Profilaktyczna ochrona zdrowia.

Profilaktyczną ochroną zdrowia funkcjonariuszy Państwowej Straży Pożarnej zajmują się uprawnione Przychodnie Medycyny Pracy.

Stan realizacji badań profilaktycznych wśród pracowników i funkcjonariuszy PSP jest praktycznie stuprocentowy. Zgodnie z otrzymanymi informacjami tylko 13 osób nie posiada aktualnych badań lekarskich. Najważniejsze przyczyny ich niewykonania związane są z:

- przebywaniem na długotrwałym zwolnieniu lekarskim,
- przebywaniem na długotrwałych procesach rehabilitacyjnych.
- deklaracją odejścia na emeryturę ze względu na zły stan zdrowia.

W 2008 roku na profilaktyczną ochronę zdrowia w Państwowej Straży Pożarnej przeznaczono środki finansowe w wysokości **6 502 189 zł**.

W jednostkach organizacyjnych PSP podejmowane są następujące przedsięwzięcia związane z profilaktyczną opieką medyczną:

- rozpoznawanie i ocena czynników niebezpiecznych, szkodliwych lub uciążliwych, występujących w środowisku pracy,
- prowadzenie konsultacji psychologicznych dla ratowników,
- informowanie pracowników o zasadach zmniejszania lub ograniczenia ryzyka zawodowego,
- organizowanie pierwszej pomocy przedmedycznej,
- wdrażanie programów promocji zdrowia,
- prowadzenie szkoleń obejmujących swoją problematyką np zjawisko stresu lub pomoc w uniezależnieniu się od nałogów,
- zapewnienie pracownikom zatrudnionym na stanowiskach wyposażonych w monitory ekranowe okularów korygujących wzrok zgodnie z zaleceniami lekarza medycyny pracy,
- korzystanie z turnusów profilaktyczno - rehabilitacyjnych,
- wykonywanie pomiarów czynników szkodliwych na stanowisku pracy,
- przeprowadzanie szczepień ochronnych,
- przeprowadzanie wstępnych, okresowych i kontrolnych badań lekarskich,
- przeprowadzanie specjalistycznych badań profilaktycznych kierowców oraz pletwonurków.

W zakresie profilaktycznej ochrony zdrowia jednostki organizacyjne współpracują z właściwymi terytorialnie inspektorami sanitarnymi MSWiA w zakresie:

- przeprowadzania kontroli i wykonywania zaleceń pokontrolnych,
- prowadzenia badań środowiska pracy i służby,
- udzielania informacji oraz sprawowanie nadzoru nad występującymi czynnikami szkodliwymi i rakotwórczymi na stanowiskach pracy,
- doradztwa w sprawie zapewnienia prawidłowego stanu sanitarnego w obiektach PSP.

11. Szkolenia w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy i służby.

Jakość prowadzonych szkoleń z zakresu bezpieczeństwa i higieny pracy lub służby jest podstawowym elementem uaktualniania i uzupełniania tej wiedzy odpowiednio do bieżących potrzeb oraz związanych z prognozowaniem prowadzonych działań ratowniczych i występujących zagrożeń, a także powinna być ściśle powiązana z treścią pozostałych przedmiotów zawodowych. Wiedza z zakresu bezpieczeństwa i higieny pracy lub służby stanowi integralną część wiedzy i kwalifikacji zawodowych ratownika, mająca na celu zmniejszanie ryzyka zawodowego, zapobieganie wypadkom i sytuacjom potencjalnie wypadkowym.

Każdy funkcjonariusz, który ukończył szkołę pożarniczą lub został skierowany na kurs kwalifikacyjny szeregowych PSP, w ramach programów nauczania przechodził szkolenia z zakresu bhp. W chwili obecnej ukończenie kursu kwalifikacyjnego szeregowych PSP jest równoznaczne z ukończeniem pierwszego szkolenia okresowego z zakresu bhp. Szkolenie wstępne dla wszystkich grup pracowniczych zrealizowane jest w 100%. Szkolenie okresowe strażaków pełniących służbę w podziale bojowym realizowane jest przez cały rok w ramach doskonalenia zawodowego..

Ilość osób posiadająca aktualne szkolenie okresowe z zakresu bhp spośród pracowników PSP na koniec roku 2008 przedstawia się następująco:

• kadra kierownicza	–	77,6 %
• pozostali funkcjonariusze	–	97,1 %
• pracownicy cywilni	–	83,2 %
• służba zastępcza	–	67,3 %

Stan ten spowodowany jest licznymi zmianami kadrowymi w PSP, w związku z czym niezbędne jest przeprowadzenie uzupełniających szkoleń okresowych z zakresu bhp dla pracowników zatrudnionych w strukturach PSP.

12. Wyposażenie w środki ochrony indywidualnej.

Wyposażenie strażaków Państwowej Straży Pożarnej w umundurowanie, a w tym środki ochrony indywidualnej reguluje rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 30.11.2005 r. w sprawie umundurowania strażaków Państwowej Straży Pożarnej (Dz. U. z 2006 r., Nr 4, poz. 25).

Należy stwierdzić, że wyposażenie strażaka w ubrania i buty specjalne, hełmy strażackie spełnia normatyw. Sukcesywnie dokonywane od lat zakupy w tym zakresie spowodowały pełne zabezpieczenie ratowników podczas prowadzonych działań. W skali kraju występują pewne niezgodności w stosunku do norm wyposażenia osobistego (pas strażacki, zatrzaśnik), spowodowane to jest wycofywaniem tego sprzętu z użytkowania indywidualnego. Podstawową ochroną zabezpieczającą ratownika podczas prac na wysokości coraz częściej są szelki bezpieczeństwa. Z informacji przekazanych przez jednostki podległe KG PSP wynika, że największe braki w stosunku do przewidzianego normatywem wyposażenia, występują w ilości używanych sygnalizatorów bezruchu. Spowodowane to jest zmianą wcześniej wspomnianego normatywu w 2006 roku, który nałożył obowiązek indywidualnego wyposażenia ratownika w sygnalizator. Sprzęt pożarniczy i narzędzia będące na wyposażeniu jednostek ratowniczych podlega terminowym kontrolom technicznym, legalizacji i nadzorowi ze strony Urzędu Dozoru Technicznego.

13. Kontrola i nadzór nad warunkami pracy

Ilość przeprowadzonych kontroli stanu bhp w PSP przedstawia tabela nr 15.

Tabela nr 15

Rok	Kontrole BHP								Ilość przeprowadzonych przeglądów warunków pracy (PWP)	Ogólna ilość stwierdzonych uchybień i braków	Ilość wydanych nakazów wstrzymania prac		Ilość osób	
	Ogółem kontroli	w tym prowadzone przez:									przy maszynach i urządzeniach technicznych	ze względu na zagrożenie budowlane	ukaranych za uchybienia z zakresu bhp	odsuniętych od pełnienia służby
		PIP	służbę bhp	służbę zdrowia MSW	PIS, SSE	UDT	SIP	Jednostki org. PSP						
0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
2004	2434	15	1030	233	370	179	20	587	499	5082	13	4	0	0
2005	2230	27	859	199	490	191	27	413	486	5182	6	0	5	0
2006	2144	23	823	231	401	181	10	456	490	2740	6	3	0	1
2007	2114	33	678	199	524	240	8	390	466	2820	13	-	-	1
2008	1779	29	623	149	415	238	7	318	383	2345	24	2	0	1

W porównaniu z rokiem 2007 ilość kontroli w 2008 roku zmalała o 335 i wynosi 1779, największą ich ilość, podobnie jak w roku ubiegłym, wykonały wewnętrzne służby BHP – 623 (35 % wszystkich kontroli). Świadczy to stałym zaangażowaniu pracowników służby bhp w realizowaniu swoich zadań i obowiązków.

W wyniku przeprowadzonych czynności kontrolnych stwierdzono 2345 uchybień i różnego rodzaju nieprawidłowości. Wydano 24 nakazów wstrzymujących prace przy maszynach i urządzeniach technicznych oraz odsunięto od pełnienia służby w strażnicy 1 ratownika.

Najistotniejsze nieprawidłowości, które zostały ujawnione w toku kontroli wewnętrznych związane były z:

- brakiem systemu wentylacji mechanicznej w garażach,
- brakiem badań instalacji technicznych budynków,
- nie prowadzeniem okresowych szkoleń z zakresu bhp,
- realizowaniem zadań służby bhp przez funkcjonariuszy nie posiadających stosownego przeszkolenia w tym zakresie,
- brakami instrukcji bhp obsługi urządzeń technicznych,
- niepełną realizacją zaleceń wynikłych z przeglądów warunków pracy,

- niepełnym, nienormatywnym wyposażaniem strażaków w środki ochrony indywidualnej,
- przekroczeniem okresu użytkowania środków ochrony indywidualnej,
- złym stanem technicznym obiektów,
- złym stanem nawierzchni placów manewrowych oraz posadzek w budynkach,
- złym stanem technicznym urządzeń sanitarno - higienicznych.

W trakcie przeprowadzanych kontroli dotyczących analizy powstałych wypadków stwierdzano nieprawidłowości w zakresie:

- mało wnikliwych ustaleń komisji powypadkowych zajmujących się ustalaniem okoliczności i przyczyn zaistniałych wypadków,
- braku stosownych wniosków profilaktycznych i dyscyplinujących,
- przekroczonych terminów w zakresie sporządzania protokołów powypadkowych,
- braku kompletu dokumentacji powypadkowej,
- braku szczegółowego opisu okoliczności i przyczyn wypadków.

Zalecenia nie wymagające znacznych nakładów finansowych realizowane były na bieżąco, natomiast zalecenia pokontrolne dotyczące usuwania w/w nieprawidłowości związane ze znacznymi nakładami finansowymi rozkładane były w czasie lub ujmowane w planach na rok następny.

Działania naprawcze polegały głównie na:

- zakupie samochodów gaśniczych i specjalnych oraz wyposażaniu jednostek w nowoczesny sprzęt ratowniczy oraz środki ochrony indywidualnej,
- modernizacji nawierzchni placów i dojazdów do strażnic,
- montażu stanowiskowych wyciągów spalin w garażach,
- remontach i modernizacjach istniejących obiektów oraz budowie nowych strażnic i pomieszczeń pracy,
- sukcesywnej wymianie sprzętu biurowego i komputerowego,
- modernizacji oraz remontach instalacji technicznych w strażnicach.

W stosunku do roku 2007 nastąpił spadek o 4 kontrole przeprowadzone w jednostkach organizacyjnych PSP przez Państwową Inspekcję Pracy, przy równoległym spadku o 50 kontroli przeprowadzonych przez Służbę Zdrowia MSWiA.

W okresie sprawozdawczym jednostki PSP kontrolowane były przez:

- Państwową Inspekcję Pracy – 29,
- Służbę Zdrowia MSWiA oraz Stacje Sanitarno – Epidemiologiczne – 564,
- Urząd Dozoru Technicznego – 238,
- Społecznego Inspektora Pracy – 7.

Najistotniejsze nieprawidłowości, które zostały ujawnione w toku kontroli zewnętrznych związane były z:

- brakiem pomiarów środowiska pracy na stanowiskach pracy,
- nieprawidłowymi warunkami socjalnymi i sanitarno - higienicznymi,
- brakiem oceny ryzyka zawodowego na stanowiskach pracy,
- brakiem wentylacji mechanicznej w garażach,
- potrzebą prowadzenia badań bakteriologicznych wody pitnej,
- brakiem kart charakterystyk niebezpiecznych substancji i preparatów chemicznych,
- brakiem spisu substancji i preparatów niebezpiecznych oraz brakiem oznakowania opakowań z tymi substancjami.

Nieprawidłowości wskazane przez organy kontroli zewnętrznej usuwane były na bieżąco lub w miarę posiadanych środków finansowych.

14. Wnioski i propozycje

Analizowanie warunków bezpieczeństwa i higieny służby i pracy, oparte na wynikach działalności kontrolnej oraz badaniu okoliczności i przyczyn wypadków, powinno przyczyniać się do wskazywania elementów wymagających poprawy ich funkcjonowania w celu ograniczenia zagrożenia życia i zdrowia we wszystkich obszarach działania.

Biorąc pod uwagę informacje uzyskane z poszczególnych jednostek organizacyjnych PSP, w porównaniu z latami poprzednimi, zauważalna jest systematyczna poprawa stanu bezpieczeństwa i higieny pracy Państwowej Straży Pożarnej na terenie całego kraju.

Wykonywane jest wiele prac na terenie obiektów komend i jednostek ratowniczo – gaśniczych, a liczne inwestycje w dużym stopniu powodują poprawę warunków pracy i służby, a co za tym idzie bezpieczeństwo i higienę pracy.

Systematyczna konserwacja i naprawy sprzętu pożarniczego, remonty, prowadzenie badań instalacji technicznych budynków, poprawa warunków socjalnych, doposażanie w środki ochrony indywidualnej oraz urządzenia i sprzęt pożarniczy, szkolenia, zmiany w

organizacji pracy, ustalanie zasad bhp oraz profilaktyczna ochrona zdrowia ma na celu przyczynić się do zmniejszenia liczby wypadków, a co za tym idzie zmniejszenia absencji w służbie przy jednoczesnym obniżeniu kosztów utrzymania służby.

Zlikwidowano wiele braków i uchybień, które zagrażały życiu lub zdrowiu strażaków. Zmiany w przepisach i kontrole przeprowadzone w ubiegłych latach, przy stałym i znacznym zaangażowaniu pracowników służby bhp przyczyniły się do wytyczenia kolejnych zadań i kierunków działania mających na celu poprawę warunków pracy i służby.

Obserwuje się wzrost poziomu świadomości o występujących zagrożeniach, a także odpowiedzialności za stan bezpieczeństwa i higieny pracy wśród kierowników jednostek organizacyjnych, ale także i ich pracowników.

Pomimo braku ustawowego obowiązku powoływania Komisji BHP, spełniających funkcje organu doradczego i opiniodawczego, w większości jednostek funkcjonują komisje lub inne zespoły, których zadaniem jest przeprowadzenie Przeglądu Warunków Pracy w celu opracowania wniosków i zaleceń zmierzających do poprawy warunków bezpieczeństwa i higieny pracy.

Pozytywnie oceniana jest też współpraca w zakresie bhp pomiędzy poszczególnymi komórkami organizacyjnymi, kierownikami jednostek oraz służbą bhp.

W sposób poprawny prowadzona jest również współpraca z organami i instytucjami sprawującymi nadzór nad przestrzeganiem przepisów i zasad bhp.

Nie występują także problemy związane z zapewnieniem pracownikom środków higieny osobistej oraz wydawaniem należnych napojów i posiłków.

W celu poprawy stanu bezpieczeństwa i higieny pracy w jednostkach organizacyjnych PSP celowym jest kontynuowanie realizacji następujących wniosków:

1. Ciągłe, konsekwentne i skuteczne sprawowanie przez kierowników jednostek organizacyjnych PSP nadzoru nad warunkami pracy i służby podległych funkcjonariuszy i pracowników cywilnych.
2. Dokonywanie kontroli i oceny realizacji zadań i obowiązków w zakresie bezpieczeństwa i higieny służby na stanowiskach pracy oraz niezwłoczne podejmowanie działań eliminujących stwierdzone nieprawidłowości i uchybienia w tym zakresie.
3. Zapewnienie pełnej realizacji oraz zwiększenie efektywności przeprowadzanych szkoleń w zakresie bhp pracowników zatrudnionych w Państwowej Straży Pożarnej.

4. Sprawdzanie podczas inspekcji gotowości bojowej przygotowania i umiejętności strażaków do prowadzenia działań ratowniczych ze szczególnym zwróceniem uwagi na przestrzeganie przepisów i zasad bezpieczeństwa i higieny pracy.
5. Wyposażanie stanowisk służby i pracy zgodnie z normatywami wyłącznie w sprzęt pożarniczy, maszyny, narzędzia oraz inne urządzenia techniczne i środki ochrony indywidualnej, które uzyskały wymagany przepisami certyfikat oraz znak bezpieczeństwa.
6. Sprawowanie skutecznego nadzoru nad odbywającymi się zajęciami sportowymi, ćwiczeniami i szkoleniami m.in. poprzez przeprowadzanie ze szczególną starannością rozgrzewek, stałą obecność instruktora lub prowadzącego zajęcia a także podjęcie prób rozszerzenia tych zajęć o inne, mniej urazowe dyscypliny sportowe.
7. Prowadzenie działań mających na celu utrzymanie wysokiego poziomu wyszkolenia oraz sprawności fizycznej ratowników umożliwiających im profesjonalne i bezpieczne wykonywanie zadań.
8. Rzetelne sporządzanie dokumentacji powypadkowej.
9. Utrzymywanie obiektów, pomieszczeń, wyposażenia, urządzeń technicznych i sprzętu w stanie zapewniającym bezpieczne i higieniczne warunki pracy oraz analizowanie rozwiązań funkcjonalnych i technicznych pod kątem ich polepszenia.
10. W związku z reorganizacją jednostek organizacyjnych PSP należy dążyć do tworzenia służby bhp zgodnie z wymogami kodeksu pracy oraz rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 2 września 1997 r. w sprawie służby bezpieczeństwa i higieny pracy.
11. Zapewnienie uzyskanie, zgodnie z obowiązującymi przepisami, wymaganych kwalifikacji przez osoby prowadzące sprawy bhp w podległych jednostkach.

Opracował:

mł. bryg. Przemysław Budzki
starszy specjalista ds. bhp.